

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

2700 Благоевград, ул. Иван Михайлов, 66
Tel. + 359 /73/ 8855 01, E-mail: info@swu.bg
<http://www.swu.bg>

КАТЕДРА ПО ЛИТЕРАТУРА И ЕТНОЛОГИЯ

МАГИСТЪРСКА ПРОГРАМА: ФОЛКЛОРИСТИКА И ЕТНОГРАФИЯ

ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН: МАГИСТЪР

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ: МАГИСТЪР ФОЛКЛОРИСТ, ЕТНОГРАФ

ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ОБУЧЕНИЕТО: 2 СЕМЕСТЪРА

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: РЕДОВНА

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА МАГИСТЪРСКАТА ПРОГРАМА

Магистърската програма „Фолклористика и етнография“ е предназначена за неспециалисти и по тази причина курсът на обучение е четирисеместриален. По този начин програмата осигурява, както необходимата базова подготовка, така и висока степен на квалификация в областта на словесното фолклорно творчество, етнографията, етномузикологията, етнохореология и музеологията. Студентът, завършил Магистърска програма „Фолклористика и етнография“, получава образователно-квалификационна степен *Магистър филолог – филолог и етнограф*.

Програмата включва дейности от различен характер, които се обединяват от основната ѝ цел и спецификация: 1) образователни, 2) изследователски и 3) други (административно-организационни и др.)

Програма отговаря на нарастващия интерес към традиционната фолклорна култура (словесна, музикална, танцова и материална) както сред учителите филолози, така и сред голям брой читалищни работници в цялата страна. Програмата дава допълнителна квалификация в областта на словесното фолклорно творчество, етнографията, етномузикологията, етнохореология и музеологията.

В общ план магистърската програма „Фолклористика и етнография“ предлага базови дисциплини в областта на фолклористиката и етнографията и чрез своята комплексност гарантира висока професионална подготовка на завършилите я.

2. ОБЩА КВАЛИФИКАЦИЯ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

Магистърската програма включва в учебния си план базови дисциплини в областта на фолклористиката и етнографията – история на българската фолклористика, етнография на България, запознаване с българския словесен фолклор, етномузикология,

етнохореология, музеология и др., представени в достатъчен брой часова за лекции, семинари и извънаудиторна заетост. Така програмата ще осигури високата професионална квалификация на обучаващите се специалисти.

За всеки от четирите семестъра е предвидено изучаването и на една избираема дисциплина от областта на словесния фолклор, традиционната празнична система, традициите и културното наследство, визуализация на традиционната култура или медийното ѝ отразяване. С възможността за избор на дисциплина програмата дава възможност на обучаващия се да надгради и профилира своите компетенции в област съобразно своите научни и образователни предпочитания.

Завършилите програмата получават образователна степен магистър – фолклорист и етнограф в професионално направление 2.1. Филология.

3. СФЕРИ НА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Магистърът филолог – фолклорист и етнограф има целенасочена подготовка да:

- а) продължи образованието си в образователната и научна степен „Доктор“.
- б) менажира различни културни дейности (музейна, обучителна, издателска, разпространителска, промотивна, рекламна и пр.);
- в) магистърът филолог – фолклорист и етнограф има необходимите изградени умения за самостоятелна изследователска работа, както и за самостоятелна преподавателска дейност в различни формати (курсове, квалификационни програми, учебни програми и пр.).

Обучението в магистърската програма „Фолклористика и етнография“ осигурява (по чл. 9, ал. 1 от Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“):

- задълбочена научно-теоретична и специализирана подготовка по специалността;
- усъвършенстване на теренната и научноизследователската работа в областта на фолклористиката, етнологията и етнографията;
- условия за образователна мобилност на студентите, в т.ч. международна сравнимост на получаваните знания и придобитите умения;
- развитие на способности за адаптация в условията на икономически и технологични промени.

Професии, които могат да упражняват завършилите специалността: Завършилите магистърската програма придобиват съгласно НКПД-2011 професиите: *уредник, музей* (26216004); *завеждащ филиал, музей* (26216008); *главен уредник, музей* (26217001); *етнолог* (26326007); *специалист по културен туризъм* (26326016); *фолклорист* (26528028).

СТРУКТУРА НА УЧЕБЕН ПЛАН
ОБЛАСТ НА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ: 2.ХУМАНИТАРНИ НАУКИ
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 2.1. ФИЛОЛОГИЯ
СПЕЦИАЛНОСТ: ФОЛКЛОРИСТИКА И ЕТНОГРАФИЯ
ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН: МАГИСТЪР
ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: РЕДОВНА

Първа година			
<u>Първи семестър</u>	ECTS кредити	<u>Втори семестър</u>	ECTS кредити
История и теория на етнологията	6.0	Български фолклор	7.0
Увод във фолклористиката	6.0	Обща етнология	7.0
Етнография на България	6.0	Етнология на родството	6.0
Обреди и обреден фолклор	6.0	Културно наследство и етнографски музей	6.0
Избираеми дисциплини (студентите избират дисциплини до натрупване на необходимия брой кредити)	6.0	Избираеми дисциплини (студентите избират дисциплини до натрупване на необходимия брой кредити)	4.0
	Общо 30		Общо 30
Втора година			
<u>Трети семестър</u>	ECTS кредити	<u>Четвърти семестър</u>	ECTS кредити
Етнохореология	7.0	Традиции и културно наследство	3.0
Етномузикология	7.0	Култура и субкултури	3.0
Българско народно изкуство	7.0	Традиционна материална култура	3.0
Етнични и религиозни общности в България	7.0	Музеология	4.0
Избираема дисциплина (студентите избират дисциплини до натрупване на необходимия брой кредити)	2.0	Избираема дисциплина (студентите избират дисциплини до натрупване на необходимия брой кредити)	2.0
		Държавен изпит по фолклористика и етнография или Защита на дипломна работа	15.0
	Общо 30		Общо 30

ОБЩО ЗА 2 УЧЕБНИ ГОДИНИ: 120 КРЕДИТА

ИЗБИРАЕМИ ДИСЦИПЛИНИ			
№	Наименование на учебната дисциплина	семестър	ECTS кредити
	Древни митологии на Балканите	I	2.0
	История на българите	I	2.0
	Етнология на възрожденския град	I	2.0
	Ромите в България	II	2.0
	История на етносите в българското пространство	II	2.0
	Българска диаспора	III	2.0
	Български фолклорен епос	III	2.0
	Традиции и модернизация в българската култура	III	2.0
	Традиционни и съвременни празници	III	2.0
	Традиции и културно наследство	IV	2.0
	Пътеписи, пътешественици и туризъм	IV	2.0
	Традиционна култура и визуализация	IV	2.0

	Медии и традиционна култура	IV	2.0
	Канонични и неканонични религиозни формации в българската традиционна общност	IV	2.0
	Традиционно народно облекло	IV	2.0
	Традиционно жилище, уредба и покъщнина	IV	2.0
	Храна и хранене	IV	2.0

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ДИСЦИПЛИНИ

ИСТОРИЯ И ТЕОРИЯ НА ЕТНОЛОГИЯТА

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I

Седмичен хорариум: 2л+1су+9иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Илия Недин, Катедра по литература и етнология,

i_nedin@hotmail.com

тел. +359879172888

Анотация:

Курсът „История и теория на етнологията (част 1)“ запознава студентите с историческото развитие на етнологичните идеи от Античността до края на XIX век, както и с водещите личности, школи и направления в дисциплината. В центъра е концепцията за етнологията като самостоятелно познавателно поле и научен синтез, необходим за разбирането на човека в неговите общностни състояния и за изследването на човешките и етничните общности.

Обучението е насочено към усвояването на базови знания за библиографския и понятийния апарат на етнологията. Лекционният курс има теоретичен характер, докато семинарните упражнения са посветени на дискусии върху конкретни автори и техни трудове, както и върху основни проблеми в теоретичната мисъл на етнологията.

Дисциплината е основополагаща за обучението на студентите, тъй като изгражда начални представи за развитието на етнологическите парадигми и формира умения за работа с изследователския инструментариум на науката.

Съдържание на учебната дисциплина:

Учебната дисциплина започва с увод в предмета и задачите на етнологията, както и с уточняване на нейното място в системата на хуманитарните науки. Разглеждат се първообразите на етнологичното мислене в древната философия, античните описания на чужди народи и средновековните представи за „другия“.

След това се проследява възникването и развитието на ранните етнологически идеи в епохата на Ренесанса и Просвещението, когато се оформят първите класификационни схеми на народите, културите и обичаите. Особено внимание се отделя на XIX век като период на институционализиране на етнологията, когато възникват основни школи и направления в Европа.

В хода на курса студентите се запознават с ключови автори и техни трудове, с понятийния апарат на дисциплината, както и с основни теоретични проблеми – културни универсалии, етническа идентичност, роля на традицията.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се провежда под формата на лекции и семинарни занятия, съчетани със самостоятелна работа – четене на класически трудове, подготовка на писмени задания, участие в дискусии и анализ на текстове. Извънаудиторната заетост включва консултации с преподавателя и работа с библиографски източници. Оценяването се извършва чрез текущ контрол и писмен изпит, който проверява: познанията на студентите за историческото развитие на етнологическите идеи; уменията им да анализират автори и школи; способността им да боравят с понятийния апарат на дисциплината.

УВОД ВЪВ ФОЛКЛОРИСТИКАТА

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I

Седмичен хорариум: 2л+1су+9иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Гл. ас. д-р Венцислав Божинов, Катедра по литература и етнология,

vbozhinov@abv.bg

тел. +359896964353

Анотация:

Курсът „Увод във фолклористиката“ има за цел да представи възникването и развитието на основните школи, направления и теоретични концепции във фолклористиката от XIX до XXI век, както в европейски и световен контекст, така и в рамките на българската традиция. Разглеждат се ключови фигури, методологии и приноси изследвания, както и институционализирането на фолклористиката. Акцент се поставя върху връзката между историческите школи и съвременните подходи, както и върху ролята на фолклора в културните политики, образованието и туризма.

Съдържание на учебната дисциплина:

Учебната програма започва с темата за фолклористичното познание, фолклора и фолклористиката, техните названия и тълкувания. След това се разглежда развитието на фолклористиката в Германия през XIX век, където се формира митологическата школа със същността и значението ѝ. Важно място заема и миграционната школа с теорията на Т. Бенфай за „странстващите сюжети“, както и приносите на Скандинавската (Финската) школа за картографирането на приказните сюжети.

Курсът продължава с еволюционизма и антропологическата школа, представени чрез трудовете на Ендрю Лънг и Едуар Тайлър, както и ритуализма на Джеймс Фрейзър. Отделя се внимание на психологическите теории – идеите на Вилхелм Вундт, Зигмунд Фройд, теорията на Карл Юнг за архетипите и концепцията на Мирча Елиаде за „мита за вечното завръщане“.

В дисциплината се включват и достиженията на фолклористиката през XX век – „историзмът“ на Всеволод Милер и руската фолклористика, структурализмът и морфологизмът в лицето на Клод Леви-Строс и Владимир Пропп, както и приноса на семиотиците от Тарту.

Следва специален блок за българската фолклористика – първите записи през Възраждането и приносите на Георги Раковски, Любен Каравелов, Петко Славейков, Иван Богоров, Найдено Геров, Марин Дринов и други. Подробно се разглеждат и събирателската, популяризаторската и изследователската дейност на братя Миладинови като патриоти и фолклористи.

В програмата е включено и развитието на българската фолклористика след Освобождението – академизацията и създаването на институции, работата на Иван Шишманов и „Сборник за народни умотворения, наука и книжнина“, както и приносите на Димитър Матов, Михаил Драгоманов, Антон Попстоилов, Кузман Шапкарев, Йордан Иванов, Стою Шишков, Васил Стоин, Димитър Маринов, Михаил Арнаудов, Христо Вакарелски и др. Разглежда се и българската фолклористика след Втората световна война – нейната методология, институции и постижения.

Курсът включва и най-новите концепции, сред които възгледът на Тодор Ив. Живков за фолклора като „тип художествена култура“. Обсъждат се съвременните употреби на фолклорната култура и връзката ѝ с местните политики на „оцеляващите“ селища. Акцент се поставя и върху ролята на ЮНЕСКО и световното културно наследство, работата на Комитета за световно културно наследство и прилагането на съответните конвенции.

Финалните теми са свързани с ролята на културния туризъм за развитието на България, с неговото място в европейските туристически практики и със стратегическото позициониране на страната в общия европейски културен и туристически пазар.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се провежда под формата на лекционни и семинарни занятия, съчетани със самостоятелна работа на студентите – четене на специализирана литература, писмени разработки и участие в дискусии. Извънаудиторната заетост включва консултации с преподавателя, работа с първоизточници и критическа литература, както и изследователски задачи. Оценяването се извършва чрез писмен и устен изпит, който проверява познанията на студентите върху историята и теориите на фолклористиката, уменията им да анализират конкретни школи и автори, както и способността им да прилагат усвоените концепции в интерпретацията на фолклорни явления.

ЕТНОГРАФИЯ НА БЪЛГАРИЯ

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I

Седмичен хорариум: 2л+1су+9иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Проф. д-р Ана Лулева, Катедра по литература и етнология,

analuleva@gmail.com

тел. +359888714608

Анотация:

Курсът „Етнография на България“ има за цел да запознае студентите с традиционната (прединдустриална) култура на българите и на другите основни етнически общности в страната. Дисциплината представя културата като динамична система, функционираща в различни социални и исторически контексти – традиционно/предмодерно, модерно и постмодерно/съвременно общество.

Акцент се поставя върху развитието на етнографската наука и съвременните подходи в изследването на традиционната култура. Водеща е концепцията за разбирането на културата както в нейната цялост, така и чрез систематизирано знание за основните ѝ дялове – материална, духовна и социо-нормативна.

Съдържание на учебната дисциплина:

Курсът разглежда традиционната култура на българите и на основните етнически общности в България през следните тематични области:

Материална култура – традиционни поминъци, селище и жилище, покъщнина, домашни дейности и занаяти, храна и хранене, облекло.

Духовна и социо-нормативна култура – календарни, семейни и селищни празници и обичаи.

Съвременни употреби на традицията – процеси на идеологизиране, естетизиране и превръщане на традиционните елементи в културно наследство.

Историческият подход позволява да се проследи динамиката на традиционната култура и нейните трансформации в модерната епоха и съвременното общество.

Студентите се запознават с основните трудове, свързани със събирането, документирането и научното изследване на българската етнография.

Очаквани резултати

След завършване на курса студентите трябва: да познават основните концепции за българската традиционна/предмодерна култура; да познават етнографията на България в основните ѝ дялове и регионални варианти; да разполагат с компетентност за използваната научна терминология; а умеят да обсъждат културните явления, имайки предвид тяхната историческа динамика и социални механизми за конструиране.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението включва лекции и семинарни занятия, комбинирани със самостоятелна работа – четене на специализирана литература, подготовка на писмени задания, работа с етнографски материали и участие в дискусии.

Извънаудиторната заетост включва консултации, библиографски справки и изследователски задачи. Оценяването се извършва чрез текущ контрол и писмен изпит, който проверява: теоретичната подготовка на студентите; познанията им за основните елементи и регионални варианти на традиционната култура; способността им да прилагат научните понятия и да анализират динамиката на културните процеси.

ОБРЕДИ И ОБРЕДЕН ФОЛКЛОР

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I

Седмичен хорариум: 2л+1су+9иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Гл. ас. д-р Венцислав Божинов, Катедра по литература и етнология,

vbozhinov@abv.bg

тел. +359896964353

Анотация:

Дисциплината „Обреди и обреден фолклор“ има за цел да запознае студентите с българските обреди – както календарни, така и свързани с жизнения цикъл на човека – в тяхното единство с обредния фолклор. Курсът разглежда ритуалите като културни практики и символни системи, проследява функциите им и връзката им с различни фолклорни жанрове, изпълнявани в обреден контекст.

Основен акцент се поставя върху българската обредност от края на XIX и началото на XX век, като се проследяват настъпилите по-късни трансформации, както и възникването на политически ритуали.

Съдържание на учебната дисциплина:

Учебната програма е структурирана в петнадесет теми, посветени на теоретичните проблеми в изучаването на ритуала и на връзката между конкретните ритуали и обредния фолклор.

Разглеждат се следните тематични ядра:

Теория на ритуала – същност на ритуала; ритуалът като средство за преодоляване на жизнени кризи; социализиращи обреди (rites de passage). Класически теории – Арнолд ван Женепп, Емил Дюркем, Виктор Търнър.

Обреди от жизнения цикъл – родилни обреди като символично преминаване на детето в социума; сватбата като върхова социализация в живота на индивида; погребална обредност и култ към предците.

Календарна обредност – време и видове календар; ритъм на опасни и благоприятни периоди; зима като време за празнуване и символично постигане на плодородие; коледуването и „мръсните дни“; пролетни обреди (Великден, Гергьовден) и тяхната кулминация; летни обреди и празнични практики; преходът от есен към зима и символичното неутрализиране на хтоничните сили.

Съвременни трансформации – възникване и развитие на политическите ритуали; съвременни адаптации на обредния календар.

Обучението съчетава когнитивното овладяване на знания с анализ на конкретни обредни текстове и цикли в тяхното регионално разнообразие.

След завършване на курса студентите трябва: да познават основните концепции и теории за ритуала и неговите функции; да разпознават основните обреди от календарния и жизнения цикъл в българската традиционна култура; да умеят да свързват обредите с техните фолклорни жанрове и социални функции; да могат да анализират обредни практики в техния исторически и културен контекст; да имат познания за трансформациите на ритуала в модерната и съвременната култура.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се провежда чрез лекции и семинарни занятия, комбинирани със самостоятелна работа – четене на специализирана литература, подготовка на писмени задания, участие в дискусии и анализ на обредни текстове. Извънаудиторната заетост включва консултации, работа с изследователски материали и библиографски справки. Оценяването се извършва чрез текущ контрол и писмен изпит, който проверява: познанията на студентите върху теориите и конкретните ритуали; уменията им за текстове и културен анализ; способността им да поставят обредите в по-широк исторически и социален контекст.

БЪЛГАРСКИ ФОЛКЛОР

ECTS кредити: 7

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: II

Седмичен хорариум: 2л+1су+1л+1аз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Гл. ас. д-р Венцислав Божинов, Катедра по литература и етнология,

vbozhinov@abv.bg

тел. +359896964353

Анотация:

Курсът „Български фолклор“ има за цел да запознае студентите с основните дялове на българската фолклорна култура, със съвременните теории и методи в изследването на фолклора и с неговото битие в съвременните културни процеси. Водеща е концепцията за фолклора като културна система, което позволява да бъдат дискутирани както механизмите на неговото предаване във времето, така и когнитивните аспекти на социалната и културната му същност. Фолклорът се представя като ценностна и светогледна система, тип знание и един от факторите за формирането на идентичността на общностите. Акцент се поставя върху словесните форми на фолклора, доколкото дисциплината е предназначена за студенти филолози.

Съдържание на учебната дисциплина:

Съдържанието на учебната дисциплина започва с увод в теорията за фолклора като тип култура. В него се поставят основите за разбирането на фолклора като културна система и се очертават основните теоретични подходи.

Следва разглеждането на фолклорната песенна култура, като внимание се отделя на различните песенни функционални цикли. Важен акцент е поставен върху фолклорния епос – неговата типология, епосът за юнаци, историята на записването и изследванията, връзката между мит и епос, тематичните цикли, персонажите, поетиката и функционалната характеристика на този дял. В рамките на курса се изучават и историческият и хайдушкият епос, както и религиозно-легендарният епос.

Особено място заема фолклорната календарна обредност, която включва календарно-обредни песенни цикли като коледарски, гергьовденски, лазарски и великденски. Свързано с това е и разглеждането на жизнения цикъл и фолклорната култура, представени чрез семейно-обредните песенни цикли. Допълнително внимание се обръща на трудовите песенни цикли – жетварски и седенкарски.

В курса е включено и изучаването на разказването във фолклора, като се акцентира върху тематичната и функционалната му характеристика, както и върху историята на записването и изследванията. Значително място заема фолклорната приказка – нейната типология, връзката между мит и приказка, както и структурата на вълшебната приказка. В тази връзка се разглеждат и приказките за животни, новелистичните приказки и анекдотите.

Дисциплината включва още легендата като форма на митология и фолклорните предания, в които се акцентира върху пространството и текста, както и върху значението им за фолклорната история. Завършва се с темата за фолклорната демонология, която разкрива богатството от вярвания и представи за свръхестественото в традиционната култура.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се провежда под формата на лекционни и семинарни занятия, които се съчетават със самостоятелната работа на студентите – четене на специализирана литература, подготовка на писмени задания и участие в дискусии. Извънаудиторната заетост включва още консултации с преподавателя, работа с фолклорни текстове и изследователски задачи. Оценяването на придобитите знания и умения се извършва чрез писмен изпит, който проверява теоретичната подготовка на студентите, способността им за аналитичен прочит на фолклорните текстове и умението да прилагат съвременни методи на интерпретация.

ОБЩА ЕТНОЛОГИЯ

ECTS кредити: 7
Форма на оценяване: текуща оценка
Семестър: II

Седмичен хорариум: 2л+1су+11иаз
Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:
Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:
Доц. д-р Илия Недин, Катедра по литература и етнология,
i_nedin@hotmail.com
тел. +359879172888

Анотация:
Дисциплината „Обща етнология“ предлага систематизиран преглед на класическия проблемен кръг на етнологичното познание и на основните концепти, термини и аналитични подходи в етнологията. Курсът включва 15 теми, разпределени в 30 академични часа, и е предназначен да изгради у студентите базисни знания за човека в неговите общностни състояния и за спецификата на различни типове общности – етнически, религиозни, езикови, родствени и др.

Акцент се поставя върху културния базис за формиране на общностни идентичности – език, религия, мит, ритуал, облекло, хранене, медицина и други проявления на общностната култура. Разглеждат се водещи теории за етноса и нацията, както и основните социетарни структури, в които човешките общности функционират.

Съдържание на учебната дисциплина:

Курсът въвежда студентите в основните концепции и аналитични подходи на етнологията, като постепенно изгражда познание върху формирането и конструирането на общностни идентичности. Разглеждат се различните типове човешки общности – етнически, религиозни, езикови, родствени – и тяхната връзка със социетарните структури. В този контекст внимание се отделя на културния базис за изграждането на идентичности: езикът, митът, религията, ритуалът, обичаите и традициите, както и на проявленията на общностната култура като облекло, хранене, медицина и локалност. Особено място заемат класическите и съвременни теории за етноса, обществото и нацията, които се анализират в тяхната връзка с формите на социална организация и с динамиката на общностните процеси. По този начин студентите получават цялостна представа за класическия проблемен кръг на етнологичното познание и за неговата актуалност в съвременните изследвания.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението включва лекции и семинарни занятия, съчетани със самостоятелна работа – четене на специализирана литература, анализ на текстове, подготовка на писмени задания и участие в дискусии. Извънаудиторната заетост предвижда консултации, работа с библиографски източници и изследователски задачи.

Оценяването се извършва чрез текущ контрол и писмен изпит, който проверява: усвояването на основната терминология и концепти; знанията за различните типове общности и техните културни характеристики; уменията за аналитичен прочит и интерпретация на общностни форми и идентичности.

ЕТНОЛОГИЯ НА РОДСТВОТО

ECTS кредити: 6
Форма на оценяване: текуща оценка
Семестър: II

Седмичен хорариум: 2л+1су+9иаз
Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:
Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:
Доц. д-р Илия Недин, Катедра по литература и етнология,
i_nedin@hotmail.com

тел. +359879172888

Анотация:

Курсът се фокусира върху проучването на родствените отношения като базов тип социално отношение. Акцентът е поставен върху различните типове родство на Балканите. Основната цел на дисциплината е да запознае студентите с принципите на конструиране на социални отношения в различните култури. Представя се съвременният дебат относно характера на родството на Балканите; проследяват се модернизационните трансформации, настъпили през XX век. В края на обучението се очаква студентите да могат да анализират определени социални отношения и културни явления през призмата на родството и отношенията между половете.

Съдържание на учебната дисциплина:

Семейството, родството и родствените отношения като изследователски обект на етнологията. Родствени системи и институции. Семейство и родство. Типология на семейните форми. Дискусията за „европейското“ и „балканското“ семейство. Задругата: тези за произхода и характера ѝ; социо-културни и политически трактовки. Символичното родство. Брачни и семейни модели на Балканите и Средиземноморието. Конструиране на половете: мъжественост и женственост. Модернизация и промени в семейните форми и отношенията между половете и поколенията. Брак и семейство в периода на социализма.

Семейство и родство в периода на постсоциализма. Безбрачното съпружеско съжителство.

Транснационални семейства и родителства.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се осъществява във вид на лекционни занятия и извънаудиторна заетост. Оценяването на знанията по дисциплината се извършва чрез текущ контрол на аудиторната и извънаудиторната заетост. Оценката от текущия контрол се вписва като окончателна оценка по дисциплината и се трансформира в буквено означение (A, B, C, D, E) по скалата ECTS. Всички писмени работи се съхраняват и подлежат на контрол съгласно Правилника за образователните дейности на университета.

КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И ЕТНОГРАФСКИ МУЗЕИ

ECTS кредити: 6

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: II

Седмичен хорариум: 2л+1су+9иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Проф. д-р Ана Лулева, Катедра по литература и етнология,

analuleva@gmail.com

тел. +359888714608

Анотация:

Дисциплината „Културно наследство и етнографски музеи“ е насочена към теоретичните и приложни проблеми, свързани с конструирането, управлението и социалните употреби на културното наследство. Тя има за цел да въведе студентите в съвременната проблематика на музеологията и да разкрие връзката ѝ с етнографските изследвания и практики. В хода на курса се проследява историческото развитие на идеите за културното наследство и ролята на музея като институция за неговото съхраняване и представяне.

Съдържание на учебната дисциплина:

Курсът изгражда систематизирани знания за културното наследство като социално и културно конструирана категория и за ролята на етнографските музеи като пространства за неговото изследване и интерпретация. В него се разглеждат основните тематични блокове, сред които са историческият обзор на възникването и идеологията на първите музеи в България и Европа и развитието на музейната институция в различни обществени и културни контексти.

Значително внимание се отделя на традиционната материална култура като предмет на етнографско изследване – от възникването на българската етнография до съвременността. В този контекст се анализират начините, по които елементи на традиционната култура са били селектирани, систематизирани и превърнати в културно наследство.

Акцент се поставя върху процесите на конструиране на културното наследство в социалистическия и постсоциалистическия период, когато наследството се превръща в инструмент за културна политика,

идентичност и идеологическа легитимация. Курсът включва и теми от съвременните критични изследвания върху културното наследство, като потребление и автентичност на културните ценности, комуникационни стратегии на музеите, както и начини за конструиране на локални идентичности чрез наследството.

Така студентите получават както теоретична подготовка, така и практически умения за анализ на културното наследство и неговите институционални и социални употреби.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се провежда чрез лекции и семинарни занятия, комбинирани със самостоятелна работа – четене на специализирана литература, подготовка на писмени задания, участие в дискусии и работа с музейни експозиции или архиви. Извънаудиторната заетост включва консултации, библиографски справки и практически задачи, свързани с изследване и анализ на музейни практики. Оценяването се извършва чрез текущ контрол и писмен изпит, който проверява: теоретичните знания за културното наследство и музеологията; уменията за интерпретация на етнографски и музейни практики; способността за критичен анализ на социалните употреби на наследството.

ЕТНОХОРЕОЛОГИЯ

ECTS кредити: 7

Форма на оценяване: изпит

Семестър: III

Седмичен хорариум: 2л+1су+11иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра Хореография

Факултет по изкуствата

Лектори:

Проф. Николай Цветков, Катедра Хореография,

tsvetkov_n@swu.bg

Доц. д-р Георги Гаров, Катедра Хореография,

ggarov@swu.bg

тел. +359 73 588 501

Анотация:

Целта на дисциплината е да запознае студентите с българския танцов фолклор от всички етнографски области на България, с историята на неговото проучване, документиране и систематизиране. Едновременно с теоретичната подготовка студентите получават и задълбочена практическа подготовка по овладяването на представителни танцови образци от всички етнографски области на страната.

Съдържание на учебната дисциплина:

В лекционния курс са включени теми от областта на българската етнохореология. Дисциплината „Етнохореология“ съдържа общ преглед на българския танцов фолклор. Дават се исторически сведения за българските народни танци. Изучават се фолклорни танцови образци от всички етнографски области, с цел запознаване със стила и характера на изпълнение.

В упражненията студентите овладяват различни образци от българския танцов фолклор. Съдържание на учебната дисциплина: 1. Общ преглед на българския танцов фолклор 2. Запознаване с танцови образци от Северняшката фолклорна област. 3. Исторически сведения за българските народни танци. 4. Запознаване с танцови образци от Шопската фолклорна област. 5. Танцът като обществено развлечение. 6. Обредна танцова култура. Обредни танци от календарния цикъл. Обредни танци от семейния цикъл. 7. Женски обредни танци. Момински и женски обредни танци. 8. Мъжки обредни танци.

Технология на обучението и оценяване:

Изпитът е писмен. Състои се в разработването на два въпроса от приложения конспект. Всички писмени работи се съхраняват за срока, определен от Правилника за образователните дейности. Те подлежат на контрол от съответните органи.

ЕТНОМУЗИКОЛОГИЯ

ECTS кредити: 7

Форма на оценяване: изпит

Семестър: III

Седмичен хорариум: 2л+1су+11иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра Музика

Факултет по изкуствата

Лектори:

Проф. д.н. Иванка Влаева, Катедра Музика,

vlaeva@swu.bg

тел. +359 73 588 501

Анотация:

Дисциплината „Етномузикология“ е насочена към изграждането на знания и практически умения относно съвременното състояние и развитието на музикалното изкуство и култура през XX век в глобален мащаб. Курсът има за цел да запознае студентите със спецификата на музикалните процеси в различни култури, като се разглежда както музиката на отделни региони, така и световните музикални взаимодействия. Получените знания са необходими за бъдеща реализация в сфери, свързани както с образованието, така и с културния мениджмънт, медиите и бизнеса.

Учебната дисциплина съдейства за професионалното израстване на студентите чрез формиране на базисни музикални познания и способности, необходими за изграждането на музикантски умения и компетентности, съответстващи на съвременните изисквания на пазара на труда.

Съдържание на учебната дисциплина:

Курсът изгражда у студентите системни познания за етномузикологията като научна дисциплина, нейната история, методи и основни направления. Въвеждат се класически и съвременни концепции за изследване на музиката като културен феномен, като акцент се поставя върху интердисциплинарния подход – връзките на музиката с етнологията, антропологията, социологията и културологията.

В съдържанието на програмата се включват следните основни тематични ядра:

Историческо развитие на етномузикологията – възникване на дисциплината, ранни методи на събиране и анализ на музикални традиции, класически школи и техните представители.

Методи на изследване – теренни проучвания, звукозапис, транскрипция, сравнителен анализ на музикални системи, както и нови дигитални технологии за събиране и обработка на музикални данни.

Музика и култура – разглеждане на музиката като социална практика, връзка между музика, ритуал, празник, идентичност и власт. Анализират се функциите на музиката в различни култури и нейното значение за конструиране на общностни идентичности.

Регионални музикални традиции – изучаване на музиката на Балканите, Средиземноморието, Африка, Азия и Латинска Америка, като се акцентира върху характерни инструменти, стилове, изпълнителски практики и връзките между традиционна и съвременна музика.

Глобализация и музикални взаимодействия – процеси на трансфер и смесване на музикални стилове, световната музика (world music), нови жанрове и комерсиални употреби на традиционната музика.

Етномузикология и съвременност – критични перспективи, свързани с въпросите за автентичност, културна собственост, музикален пазар и ролята на медиите в популяризирането на музикални традиции.

В рамките на курса студентите придобиват умения за анализ на музикални произведения и практики в техния културен контекст, както и за прилагане на теоретични знания в практически задачи и дискусии.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението включва лекции и семинарни занятия, комбинирани с практически упражнения – слушане и анализ на музикални примери, работа със звукозаписи, транскрипция и обсъждане на конкретни казуси. Самостоятелната работа включва четене на специализирана литература, подготовка на писмени задания и участие в дискусии.

Извънаудиторната заетост предвижда консултации, работа с аудиоархиви, теренни наблюдения и изследователски задачи.

Оценяването се извършва чрез текущ контрол и писмен изпит, който проверява: познанията върху основните концепции и методи на етномузикологията; уменията за анализ на музикални традиции и културни процеси; способността за критичен подход към съвременните музикални взаимодействия и глобализацията.

БЪЛГАРСКО НАРОДНО ИЗКУСТВО

ECTS кредити: 7

Седмичен хорариум: 2л+1су+1иаз

Форма на оценяване: изпит
Семестър: III

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:
Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:
Проф. д-р Ана Лулева, Катедра по литература и етнология,
analuleva@gmail.com
тел. +359 73 588 534

Анотация:
Програмата запознава студентите с българското народно изкуство, с изследванията, историята, дяловете и съвременните му превъплъщения. След успешното завършване на курса студентите следва да: познават основните дялове на народното изкуство от предмодерните времена, да могат да идентифицират произведения на народното изкуство, да са запознати със символиката и употребата на вещите; да имат знания, които да им позволят да работят в етнографски музей или в институции, свързани с опазването и управлението на културното наследство.

Съдържание на учебната дисциплина:
Учебната програма на дисциплината *Българско народно изкуство* предоставя знания за един дял от традиционната (прединдустриална) култура, който е свързан с представите и реализациите на естетическото чувство на хората от предмодерната епоха. Разглеждайки културата като синкретична и изразяваща в своята цялост представите на хората за света, терминът „изкуство“ в нейния контекст има специфичен смисъл, различен от изкуството в съвременността като част от „високата“ или популярната култура. Народното изкуство включва редица форми на художествено изразяване, създавани и предавани от поколенията в рамките на българските традиции. В курса се разглеждат основните дялове на българското народно изкуство: облекло, шевици и везба, дърворезба, керамика и гърнчарство, произведения на народни занаяти и домашни занаятия. Българското народно изкуство се разглежда и като важна част от културното наследство на България.

Технология на обучението и оценяване:
Изпитът е писмен. Състои се в разработването на два въпроса от приложения конспект. Всички писмени работи се съхраняват за срок, определен от Правилника за образователните дейности. Те подлежат на контрол от съответните органи.

ЕТНИЧНИ И РЕЛИГИОЗНИ ОБЩНОСТИ В БЪЛГАРИЯ

ECTS кредити: 7
Форма на оценяване: изпит
Семестър: III

Седмичен хорариум: 2л+1су+11иаз
Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:
Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:
Доц. д-р Илия Недин, Катедра по литература и етнология,
i_nedin@hotmail.com
тел. +359 73 588 534

Анотация:
Курсът цели да въведе студентите в типологията на човешките общности и групи; да ги запознае с историята, културата и социалните проблеми на основните малцинствени общности и групи в България. В следствие на теоретичната подготовка студентите ще придобият знания и умения за работа с малцинствени и религиозни общности и за решаване на възникнали проблеми, произтичащи от малцинствени или религиозни различия.

Съдържание на учебната дисциплина:
Понятието „общност“ заема ключово място в етнологичното познание. Те играят ролята на свързващо звено в социологическата структура личност – общност – общество. Връзката между личността и обществото не

е непосредствена. Тя се осъществява чрез различни по вид общности – етнически и религиозни, което предполага и специфична множествена идентичност. Общностите – етнически и религиозни – представят обособени отношения, осмисляни през изповядваната от общността религия или етническите ѝ специфики. Курсът цели въвеждане в характера и спецификите на етническите и религиозни общности в България. Въз основа на получените теоретични познания, курсът запознава студентите с историята и културните особености на основните малцинствени общности в България. Уводната част на дисциплината има теоретичен (типология на социалните общности и групи); втората основна част от лекциите, както и семинарните занимания, са посветени на малцинствените и религиозните общности в България. Дисциплината разглежда както държавната политика към малцинствата в България, така и историческите и културни характеристики на основните малцинствени групи.

Технология на обучението и оценяване:

След успешното приключване на обучението по програмата Етнически и религиозни общности в България студентите трябва да имат следните компетенции: да са усвоили основни определения за етнически и религиозни общности, дефинирани в историята на социалните науки; да са запознати с проблема за диаспорите в исторически и съвременен контекст; да са овладели критичен и аналитичен подход към малцинствената проблематика, който да им позволи да се дистанцират от популярните негативни стереотипи; познават общите характеристики на основните малцинствени общности в България.

Изпитът е писмен. Състои се в разработването на два въпроса от приложения конспект. Всички писмени работи се съхраняват за срока, определен от Правилника за образователните дейности. Те подлежат на контрол от съответните органи.

ТРАДИЦИИ И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

ECTS кредити: 3

Форма на оценяване: изпит

Семестър: IV

Седмичен хорариум: 2л+1су+3иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Проф. д-р Ана Лулева, Катедра по литература и етнология,

analuleva@gmail.com

тел. +359 73 588 534

Анотация:

Курсът *Традиции и културно наследство* има за цел да запознае студентите с теоретичните и приложни проблеми, свързани с разбирането и изучаването на традициите и управлението и употребите на културното наследство.

Съдържание на учебната дисциплина:

Учебната програма на дисциплината *Традиции и културно наследство* има теоретична и практико-приложна насоченост, свързани с конструирането, управлението и употребите на традициите и културното наследство.

Този курс цели да задълбочи знанията на студентите в областта на етнографията и фолклористиката чрез въвеждането им в две основни тематични области за тях – конструирането и функциите на традициите и културните наследства.

След успешното завършване на курса студентите следва да: познават основните теоретични и приложни проблеми, свързани с конструирането, управлението и употребите на традициите и културното наследство; да придобият знания, които да им позволят да работят в етнографски музей или в институции, свързани с опазването и управлението на културното наследство.

Технология на обучението и оценяване:

Изпитът е писмен. Състои се в разработването на два въпроса от приложения конспект. Всички писмени работи се съхраняват за срока, определен от Правилника за образователните дейности. Те подлежат на контрол от съответните органи.

КУЛТУРА И СУБКУЛТУРИ

ECTS кредити: 3
Форма на оценяване: изпит
Семестър: II

Седмичен хорариум: 2л+1су+3иаз
Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:
Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:
Гл. ас. д-р Венцислав Божинов, Катедра по литература и етнология
vbozhinov@abv.bg
тел. +359 73 588 534

Анотация:

Дисциплината има за цел да запознае студентите с основни теоретични и практически аспекти на културата и субкултурите. Акцент се поставя върху разнообразието на културни форми, възникването и развитието на субкултурни явления, тяхното влияние върху идентичността и социалните процеси. Разглеждат се връзките между масова, популярна и елитарна култура, ролята на медиите, музиката, изкуството и дигиталните технологии в създаването и разпространението на субкултури. Дисциплината дава възможност за критическо осмисляне на културното разнообразие и съвременните социални трансформации.

Съдържание на учебната дисциплина:

Учебната програма въвежда в дисциплината, като представя предмета, целите и задачите. Запознава студентите с основни дефиниции на културата и подходите за нейното изучаване, както и със структура и функции на културата.

На следващ етап студентите се запознават с опозицията масова и елитарна култура и с медийните влияния върху популярна култура.

Второто основно тематично ядро на лекционния курс запознава студентите със субкултурите и очертава теоретичните рамки и основните понятия. В тази част на програмата темите са свързани с представяне на: историческите корени на младежките субкултури; връзката между субкултури и идентичност; алтернативните и контракултурите, както и появата на дигиталните субкултури в Интернет. Място в програмата е отредено и на запознаването с музикалните субкултури – рок, пънк, хип-хоп, техно, както и с глобализация и трансформация на субкултурите и възникването на социални конфликти и сблъсък на култури и субкултури.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се осъществява чрез лекционни занятия, съчетани със самостоятелна работа на студентите – четене на специализирана литература, подготовка на писмени разработки (курсови работи, есета), теренни проучвания върху субкултурни общности и участие в дискусии. Извънаудиторната заетост включва консултации с преподавателя, работа с библиографски източници и анализ на конкретни казуси.

Оценяването на знанията и уменията се извършва чрез съчетание на текущ контрол и изпит. Текущият контрол отчита активността на студентите, качеството на писмените задания и участието им в семинарните занимания. Финалното оценяване се осъществява чрез писмен изпит по конспект, който проверява усвояването на основните теоретични знания, способността за критически анализ на културни и субкултурни явления и умението за прилагане на научните подходи в интерпретацията на конкретни примери.

ТРАДИЦИОННА МАТЕРИАЛНА КУЛТУРА

ECTS кредити: 3
Форма на оценяване: изпит
Семестър: II

Седмичен хорариум: 2л+1су+3иаз
Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:
Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:
Проф. д-р Ана Лулева, Катедра по литература и етнология,

analuleva@gmail.com

тел. +359 73 588 534

Анотация:

Дисциплината *Традиционна материална култура* запознава студентите с традиционната (прединдустриална) материална култура на българите и другите основни етнически общности в България. В теоретичен план дисциплината предлага знания за развитието на науката и съвременните подходи в изследването на традиционната материална култура.

Съдържание на учебната дисциплина:

Водеща е концепцията за културата като динамична система и разглеждането ѝ в съответния социален и исторически контекст. Главните тематични области включват основните дялове на материалната култура – традиционни поминъци, селище, жилище, покъщнина, домашни дейности и традиционни занаяти, храна и хранене, облекло, вещите в обреден контекст; музеализиране, превръщане и употреба на материалната култура като културно наследство. Този поглед към традиционната култура като система се съчетава с исторически подход, който показва нейната динамика и промяна в модерната епоха и последвалите процеси на идеологизиране и естетизиране на елементи на традиционната и превръщането и в културно наследство.

Обучението по дисциплината си поставя задача на основата на получените знания студентите да познават в дълбочина различните елементи на традиционната материална култура, основни регионални варианти; да имат компетентност за използваните термини.

Студентите се запознават с основните трудове, свързани със събирането и изследването на етнографията на България. След завършване на курса студентите трябва: да познават основните концепции за българската традиционната/предмоделна култура; познават етнографията на България в основните ѝ дялове и регионални варианти; могат да обсъждат културните явления, имайки предвид тяхната историческа динамика и механизми за конструиране.

Технология на обучението и оценяване

Обучението се провежда чрез лекции и семинарни занятия, които се съчетават със самостоятелна работа на студентите – четене на специализирана литература, работа с етнографски източници, подготовка на писмени задания и участие в дискусии. Извънаудиторната заетост включва теренни наблюдения, анализ на музейни експозиции и проекти, свързани с документално изследване на материалната култура.

Оценяването на придобитите знания и умения се извършва чрез текущ контрол и финален писмен изпит. Текущият контрол отчита активността на студентите по време на занятията, качеството на писмените задания и участието им в практически упражнения. Писменият изпит проверява теоретичната подготовка, способността за аналитичен прочит на различни явления от материалната култура и уменията за прилагане на научните подходи в тяхното интерпретиране.

МУЗЕОЛОГИЯ

ECTS кредити: 4

Форма на оценяване: изпит

Семестър: II

Седмичен хорариум: 2л+1су+5иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Проф. д-р Ана Лулева, Катедра по литература и етнология,

analuleva@gmail.com

тел. +359 73 588 534

Анотация:

Дисциплината *Музеология* запознава студентите с основните понятия и приложни проблеми на музеологията. Програмата поставя акцент върху съвременното разбиране за музеологията, върху методите и най-новите начини за събиране, систематизиране, запазване, научно определяне и поддръжане на музейните експозиции, както и тяхното популяризиране.

Съдържание на учебната дисциплина

Учебната програма на дисциплината *Музеология* има теоретична и практико-приложна насоченост, която да даде основополагащо знание за историята и структурата на музеите, тяхното управление и съвременни

функции. Основните тематични блокове включват исторически обзор на възникването и дейността на първите музеи в България и Европа; корекционна и експозиционна дейност, образователни и насочени към публиките програми; музеализиране на наследството; музеи и публики; съвременни проблеми на музеологията.

Този курс цели да задълбочи знанията на студентите в областта на историята на етнологията и музеологията като нейно актуално изследователско поле. Чрез деконструиране на национални културни символи (дефинирани като културно наследство) да развие критическо мислене и аналитични умения у студентите.

След успешното завършване на курса студентите следва да: познават основните теоретични и приложни проблеми, свързани с работата в музей; да имат базови компетенции в областта на съвременното музеезнание; имат познания за етнографското културно наследство и етнографския музей като основна институция за представянето и конструирането му; придобият знания, които да им позволят да работят в етнографски музей или в институции, свързани с опазването и управлението на културното наследство.

Технология на обучението и оценяване

Обучението се провежда чрез лекционни занятия и семинарни упражнения, които се съчетават със самостоятелна работа на студентите – четене на специализирана литература, анализ на музейни експозиции, подготовка на писмени разработки и участие в дискусии. Извънаудиторната заетост включва посещения на музеи, работа с музейни каталози и документи, както и разработване на практически задачи, свързани с експозиционната и популяризаторската дейност.

Оценяването се извършва чрез текущ контрол и финален писмен изпит. Текущият контрол отчита активността на студентите в занятията, качеството на писмените им задания и способността им да прилагат теоретичните знания в практически контекст. Писменият изпит проверява усвоените знания за историята и съвременното състояние на музеологията, разбирането за основните принципи на музейната дейност и уменията за критически анализ на проблеми, свързани с културното наследство и музейната практика.

ИЗБИРАЕМИ ДИСЦИПЛИНИ

ДРЕВНИ МИТОЛОГИИ НА БАЛКАНИТЕ

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: III

Седмичен хорариум: 2л+0су+4иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра “Славистика и балканистика”

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Силвия Георгиева, Катедра “Славистика и балканистика”,

тел. +359 898629972, silvial@swu.bg

Анотация: Курсът по древни митологии на Балканите е предназначен както за студентите от специалност „Английски език и етнология“, така и за широк кръг студенти от филологическия факултет в ЮЗУ. Проблемите, които се третират, изискват и филологически, и историко-културологичен подход и предполагат /а съответно и биха допринесли за/ едно високо ниво на т. н. обща култура. Митологичните системи на Балканския полуостров от древността се осмислят в диахронен план, като се дава основна информация за старогръцки, тракийски и източни богове и герои и за различните цикли митове. Освен неизбежния наративно-информационен елемент, голяма част от лекциите е посветена на периодизацията и характеристиките на митологията по нашите земи, храмовете, жреческите колегии и култови практики в Античността. Друга част се занимава с античната митография и нейното наследство в римската и средновековната рецепция на древните митове. Специално място е отделено на проследяването на критиката на мита и типовете алегореза от досократиците в антична Гърция до реторизацията и рационализиращ прочит на мита през 17 в. Темите на лекциите анализират също и литературните и иконографски източници на по-важните космологични, генеалогични и етиологични митове на гръко-римската античност (митовите за Пандора и Прометей, мита за Едип, за последователността от няколко

метални поколения и др.). Специално място е отредено на запознаване с Орфизма, неговото развитие и различните му проявления. Разглеждаме също и основните съвременни интерпретации и подходи към митологията (ритуалистичен, психоаналитичен, структурално-семиотичен).

Съдържание на учебната дисциплина: Античният мит. Литературни източници за старогръцките митове. Омировата митология и общогръцките митологични цикли. Особенности на гръцките космогонични и теогонични митове. Периодизация на гръцката митология. Гръцката трагедия като извор за локално обвързаната митология, митовите за произход, антропо, зоо- и фитогонии с локален корен. Критика на мита в антична Гърция. Алегоричният превод на Омировата митология. Възгледи за мита у досократиците, Платон и Аристотел. Понятията мит, логос и фабула през античността. Произход на алегорезата. Типове тълкувания на мита: физикално, евхемеристично, морално. Възгледи на стоиците за мита. Античната митография. Първи опити за систематизация и представяне на генеалогии на боговете. Ролята на късноантичните граматисти за оцеляването на мита. Първите Ватикански митографи. Гръцкият мит на римска почва. Митът за Еней. Близначни митове. Календарни митове. Римският Херакъл. Античният мит и християнските апологети. Старогръцка религия. Извори за характера на гръцката религия. Религия на егейската епоха. Култът към херосите. Полисни култове. Общогръцкото култово единство и пантеон. Орфизъм. Култът към мъртвите в древна Гърция. Религията на елинистическата епоха. Жречески колегии и култови практики.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи), теренна работа (събиране и обработване на материал) и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на текущия контрол.

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИТЕ

ECTS кредити: 3

Седмичен хорариум: 2л+0су+4иаз

Форма на оценяване: изпит

Статут на дисциплината: задължителна

Семестър: V

Методическо ръководство:

Катедра: „История“, Правно-исторически факултет

Лектори:

Доц. д-р Жана Пенчева, УБ, катедра „История“

E-mail: swu.lib@swu.bg ; jeana@abv.bg

Гл. ас. д-р Янко Христов, катедра „История“

E-mail: yanko.hristov@swu.bg

Анотация:

Курсът „История на българите“ има за цел да запознае студентите с основните събития, личности и процеси в българската история от ранното средновековие до съвременността. Дисциплината разглежда политическите, социалните, културните и икономическите аспекти на развитието на българската държава и общество, както и взаимодействието с други народи и култури на Балканите. Курсът съчетава хронологичен и тематичен подход, като обръща внимание на формирането на национална идентичност, културни традиции и историческа памет.

Съдържание на учебната дисциплина:

Курсът започва с разглеждане на ранносредновековните български държави и основните събития от периода на Първото и Второто българско царство, включително управление, социална структура и религиозни процеси. Следва изучаване на българската култура, книжовност и традиции в исторически контекст, както и взаимодействието на българите с Византия, османската империя и други съседни народи. Включени са теми за национално-освободителните движения, културното и политическо развитие през XIX и XX век, формирането на модерната българска държава и съвременната политическа, социална и културна динамика. Студентите се запознават с ключови исторически документи, източници и съвременни изследвания, които им позволяват да анализират историческите процеси и тяхното отражение върху идентичността и културната памет на българския народ.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се провежда чрез лекции и семинарни занятия с активно участие на студентите, обсъждане на исторически казуси и анализ на документи. Извънаудиторната работа включва самостоятелно изучаване на литература, подготовка на писмени задания, анализ на исторически текстове и участие в дискусии. Акцентът е върху придобиване на аналитични умения, критично мислене и способност за интерпретация на историческите събития и процеси.

ЕТНОЛОГИЯ НА ВЪЗРОЖДЕНСКИЯ ГРАД

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: текуща оценка

Семестър: I

Седмичен хорариум: 2л+0су+2иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Елена Тачева-Бумбарова, доц. д-р Елена Азманова-Рударска,

Катедра по литература и етнология,

тел. +359 73 588 528, radoslavsonev@swu.bg

Анотация: Учебната дисциплина има за цел да формира основни познания за историята на възрожденския български град от XVIII и XIX век, като проблематизира възрожденския град и градската култура от миналото столетие в културологичен план и в посоките, зададени от съвременните обществени науки. Българският възрожденски град е интерпретиран като формация с дълготрайна традиция, преживяла в историческия си път многобройни катаклизми, запазила в културната си памет следи от различни епохи и реализирала през XIX век преход към модерните европейски времена.

Учебният курс предлага методология за конструиране на културната парадигма на възрожденския град, производна от идеята за театрализацията на културата като временно състояние на повишена семиотичност на културните единици. Културологичният модел "град - театър" е материализиран в някои от универсалните театрални категории като зрител, сцена, действащи лица, сценарии. Същевременно дисциплината предлага възможности за „разчитане“ на възрожденската градска култура и въз основа на други фактори – религиозното многогласие, ролята на художествената култура (архитектура, стенопис, изобразително изкуство, музика) като форма на адаптация и пренос на литературната култура. Друга група въпроси засягат проблемите на всекидневното и празничното общуване. Особено важна роля във функционирането на града като културен механизъм имат основните културни дейатели на възрожденската градска култура и културните институции. Затова от голям интерес е да се предложат изтъкнати фигури на Българското възрождане.

Специфика на курса е силната му обвързаност с възрожденския урбанистичен терен и вниманието към възрожденските градски центрове от региона на Югозападна България. Като такива се интерпретират Мелник, Банско, Дупница и Самоков.

Съдържание на учебната дисциплина:

Курсът разглежда възрожденската градска култура в контекста на литературоцентризма на XIX век, съпоставяйки я със средновековната градска култура и с руралната културна традиция. В центъра е поставено религиозното многогласие във възрожденския град, проявено чрез съвместното съществуване на различни общности и техните културни практики. Анализират се социалните пластове и взаимоотношенията между тях – стари и млади, гъркомани и патриоти, консерватори и либерали – както и психотипологията на групи като чорбаджии, еснафи, търговци и интелигенция. Градската култура се представя като култура *sub specie ludi*, с акцент върху театралния космос на града и неговите категории – зрители, сцена, действащи лица и сценарии. Обсъжда се всекидневието и местата на общуване – площадът, чаршията, кафенето, банята и жилището, както и документалната стойност на пътеписи, мемоари, епистоларни жанрове и периодика.

Особено внимание се отделя на празника като социален и културен феномен, на градския церемониал, ритуалността и т.нар. възрожденско „театро“. Представят се факторите на възрожденската култура – чуждият възпитаник, учителят, пътуващият артист, чужденецът и модерният гражданин. Разглеждат се функциите на възрожденската градска песен в различни културни и религиозни общности, както и чуждите

влиания върху нея. Курсът акцентира и върху архитектурата на възрожденския град и ролята ѝ за изграждане на културната идентичност, както и върху семиотиката на художествените изображения в къщи, храмове и архитектурни елементи. Специални тематични акценти са възрожденската култура в Самоков, Дупница, Мелник и Банско, разглеждани през тяхното материално и нематериално наследство в съвременния градски ансамбъл. Обучението завършва с подготовка на презентации и курсови разработки, изграждане на библиографски апарат и оценяване на студентските изследвания.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи), работа с библиография (събиране и обработване на материал) и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на текущия контрол.

РОМИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: изпит

Семестър: II

Седмичен хорариум: 2л+0су+2иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Гл. ас. д-р Венцислав Божинов, Катедра по литература и етнология,

vbozhinov@abv.bg

тел. +359 73 588 534

Анотация

Дисциплината „Ромите в България“ има за цел да запознае студентите с основните дебати върху развитието на ромските общности в България, тяхната културна специфика и съвременно състояние. Курсът формира познания за комплексността на ромската култура, балансираща между адаптивност и консерватизъм. В центъра на вниманието са социално-икономическите условия на ромската общност, процесите на изграждане на идентичности, както и предизвикателствата пред тяхното обществено интегриране. Важна цел е деконструкцията на негативните стереотипни образи за ромите чрез представяне на хетерогенния характер на ромските групи и вътрешната социална стратификация.

Съдържание на учебната дисциплина

Учебната програма включва няколко тематични блока, които имат за цел да запознаят студентите със специфичните проблемни области на ромската култура и с теоретичните парадигми при изследването на тази трансгранична общност на Балканите. В уводната част се разглеждат произходът и миграциите на ромските групи, както и формирането на ромската идентичност. Специално внимание се отделя на езиковите идентичности на българските роми, на йерархичните ромски идентичности и на социалните различия вътре в самата общност.

В курса се анализират традиционни и оспорвани културни практики: номадизмът – реален или въобразен; ранните бракове; институцията на „циганския цар“ и „мешерето“; ролята на ромската музика – митове и реалност. Разглеждат се и процесите на промяна в религиозната идентичност, като особено внимание се отделя на евангелизацията на ромите в България.

Технология на обучението и оценяване

Обучението се провежда под формата на лекционни и семинарни занятия, съчетани със самостоятелна работа на студентите – четене на специализирана литература, подготовка на писмени задания и участие в дискусии. Извънаудиторната заетост включва консултации, работа с етнографски материали и изследователски задачи. Оценяването се извършва чрез текущ контрол, основан на участие в занятията, представяне на писмени разработки и финален писмен изпит, който проверява знанията и аналитичните умения на студентите.

ИСТОРИЯ НА ЕТНОСИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ПРОСТРАНСТВО

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: изпит

Семестър: II

Седмичен хорариум: 2л+0су+4иаз

Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:

Катедра: „История“, Правно-исторически факултет

Лектори:

Доц. д-р Жана Пенчева, УБ, катедра „История“

E-mail: swu.lib@swu.bg ; jeana@abv.bg

Гл. ас. д-р Янко Христов, катедра „История“

E-mail: yanko.hristov@swu.bg

Анотация:

Курсът „История на етносите в българското пространство“ има за цел да запознае студентите с историческото развитие на различните етнически общности, населяващи територията на съвременна България, както и с процесите на тяхното взаимодействие, трансформация и интеграция. Дисциплината разглежда етническата структура, културните, икономическите и политическите особености на основните етнически групи, включително българи, турци, власи, цигани, евреи и други общности, както и историческите събития, оказали влияние върху демографската и културната динамика на региона.

Съдържание на учебната дисциплина:

Курсът започва с разглеждане на ранната история на етносите в българските земи, включително заселване, формиране на идентичност и социална организация. Следва обсъждане на взаимодействието между различните етнически групи през Средновековието и Османския период, като се акцентира върху културния обмен, икономическите и политическите отношения, както и върху религиозните особености. Включени са теми за национално-освободителните движения, формиране на съвременната етническа карта на България и ролята на миграциите и индустриализацията върху етническата структура. Студентите се запознават с исторически документи, етнографски изследвания и съвременни научни публикации, които им позволяват да анализират причините и последствията от етническото разнообразие, както и влиянието му върху културната и социална динамика на страната.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се провежда чрез лекции и семинарни занятия, включващи анализ на исторически и етнографски източници, дискусии и казуси. Извънаудиторната работа обхваща самостоятелно изучаване на литература, подготовка на писмени задания и анализ на документи, както и участие в дискусии и теренно изследване на локални общности. Акцентът е върху придобиване на аналитични умения, критично мислене и способност за интерпретация на процесите на взаимодействие и трансформация на етническите общности в българското пространство.

БЪЛГАРСКА ДИАСПОРА

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: т.о.

Семестър: III

Седмичен хорариум: 2л+0су+2иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Гл. ас. д-р Венцислав Божинов, Катедра по литература и етнология

vbozhinov@abv.bg

тел. +359 73 588 534

Анотация:

Учебната дисциплина „Българската диаспора“ разглежда историческите и съвременните измерения на българските общности извън пределите на страната. Курсът има за цел да запознае студентите с основните миграционни вълни, културното и социалното присъствие на българите зад граница, както и с ролята на диаспората за икономическото и културното развитие на България. Акцент се поставя върху поддържането на език и идентичност, върху институционалните и културните форми на общостен живот, както и върху предизвикателствата и перспективите пред новите поколения българи извън страната.

Съдържание на учебната дисциплина:

Дисциплината въвежда понятието „диаспора“, предлага дефиниции и разграничения. Запознава студентите с исторически корени на българските общности: средновековни преселения, както и с българските общности в Османската империя и след Освобождението: Одринска Тракия, Македония, Банат, Бесарабия. Важен акцент в програмата са емигрантските вълни през XX век: икономическа и политическа миграция, както и новата българска миграция след 1989 г. Програмата проблематизира и върху проблемите с българските общности на Балканите: Банат, Бесарабия, Сърбия, Северна Македония, Гърция. Тематичния кръг на програмата включва и запознаване с българите в Западна Европа и Северна и Южна Америка и Австралия, както и със създадените от тях институции и културни организации. Една част от предвидените в учебната програма лекции се отнасят до език, култура и идентичност на българите зад граница, за създадените от тях училища, медии и културни центрове. Не на последно място по важност програмата разглежда ролята на диаспората за България, влиянието ѝ върху икономиката и политиката в страната.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се провежда чрез лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва: подготовка по специализирана литература, разработване на писмени задания (курсови работи, есета), участие в дискусии и презентации. Оценяването е на базата на текущ контрол и отразява както теоретичните знания, така и способността на студентите да анализират исторически и съвременни процеси, свързани с българската диаспора.

БЪЛГАРСКИ ФОЛКЛОРЕН ЕПОС

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: т.о.

Семестър: III

Седмичен хорариум: 2л+0су+2иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Гл. ас. д-р Венцислав Божинов, Катедра по литература и етнология

vbozhinov@abv.bg

тел. +359 73 588 534

Анотация:

Учебната програма на дисциплината *Български фолклорен епос* има за цел да запознае студентите с онази част от фолклорното словесно творчество от българския фолклор, в което се откроява като основополагащо епическото начало. Учебната програма се основава на водещата в съвременната фолклористика концепция за фолклора като тип художествена култура. Това е определящо за подхода, при който българското фолклорно епическо слово се изучава в контекста на обредността, в която то е основен словесен конструкт. Това извежда на преден план както въпросите, свързани с функционирането на фолклорния епос като тип фолклорна история, така и определянето му като своеобразен етноструктуриращ елемент.

Съдържание на учебната дисциплина:

Програмата предвижда дискутиране на основни теоретични въпроси, свързани с фолклорния епос: към определението на понятието „фолклорен епос“; класическият и фолклорният епос; българският фолклорен епос в контекста на южнославянската епическа традиция; юнашкият епос в песенната традиция на българите; митическите песни и епическото начало; историческите песни като форма на фолклорен епос; хайдушките песни като форма на фолклорен епос; религиозно-легендарния епос; епически черти на

фолклорната балада; епическото начало във фолклорната вълшебна приказка; жанровете от неприказната проза като форма на епос и пр.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се провежда чрез лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва: подготовка по специализирана литература, разработване на писмени задания (курсови работи, есета), участие в дискусии и презентации. Оценяването е на базата на текущ контрол и отразява както теоретичните знания, така и способността на студентите да познават епическите фолклорни „жанрове“, ролята на фолклорния епос за формиране и поддържане на ценностната и светогледна система на етническата група, както и да отчитат художествените аспекти на фолклорния епос и на разнообразието от словесните му проявления.

ТРАДИЦИИ И МОДЕРНИЗАЦИЯ В БЪЛГАРСКАТА КУЛТУРА

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: т.о.

Семестър: III

Седмичен хорариум: 2л+0су+2иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Гл. ас. д-р Венцислав Божинов, Катедра по литература и етнология

vbozhinov@abv.bg

тел. +359 73 588 534

Анотация:

Учебната дисциплина „Традиции и модернизация в българската култура“ има за цел да запознае студентите с динамичната взаимовръзка между историческото културно наследство на България и процесите на съвременна модернизация. Курсът изследва основните елементи на българската култура – фолклор, обичаи, литература, музика, театър, кино, архитектура, религия и гастрономия – като проследява тяхното развитие, трансформация и съхранение в съвременния свят. Студентите ще придобият умения за анализ и критично осмисляне на традициите и техните модерни интерпретации, ще оценят влиянието на глобализацията и дигиталната среда върху културната идентичност и ще развият компетенции за комуникация на културни знания в различни формати.

Съдържание на учебната дисциплина:

Учебната дисциплина разглежда културната идентичност на България като продукт на съчетание между традиции и модерни влияния. В рамките на курса студентите се запознават с народните обичаи и празници като Коледа, Сирни Заговезни, Великден, Кукери и регионални прояви като сурвакарските ритуали в Перник и нестинаството в село Българи. Особено внимание се обръща на начините, по които тези традиции се адаптират към съвременните условия, съхранявайки своята идентичност.

Занятията разглеждат развитието на традиционните занаяти и изкуства, както и тяхното интегриране в съвременни художествени форми. Литературата се проследява от фолклорните приказни и неприказни жанрове до модерната българска литература, като се обсъждат съвременни писатели и новите теми, които отразяват социални и културни промени.

Музиката и танците се изучават като живи носители на културното наследство, включително фолклорни фестивали и модерни музикални жанрове, използващи народни мотиви. Курсът включва театрални и кино изследвания, като анализира как народните мотиви присъстват в театралната традиция и съвременното българско кино. Религията и духовните практики се разглеждат като ключов елемент на културната идентичност, с фокус върху православие, народните вярвания, клерикализма и съвременните форми на религиозност.

Архитектурата и градската култура се изучават чрез традиционни къщи, църкви и съвременни градски решения, като се подчертава съхраняването на културното наследство. Гастрономията се разглежда като културен символ, включително народни рецепти, празнични ястия и модерни ресторанти, съчетаващи традиция и иновации.

Дисциплината анализира влиянието на глобализацията върху културната идентичност и начина, по който модерни фестивали, медии и дигитални технологии, като Зимния фестивал на традициите в София или YouTube канали за български занаяти, променят възприемането на традициите. Особено внимание се обръща на новите поколения и техния подход към културното наследство в дигиталната епоха.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се осъществява чрез комбинация от лекции, семинари, дискусии и проектни задания. Лекциите предоставят теоретичната рамка, а семинарните занятия позволяват студентите да анализират конкретни примери от българската култура, да сравняват традиционни и модерни форми и да дискутират съвременни интерпретации. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на текущия контрол.

ТРАДИЦИОННИ И СЪВРЕМЕННИ ПРАЗНИЦИ**ECTS кредити:** 2**Форма на оценяване:** т.о.**Семестър:** III**Седмичен хорариум:** 2л+0су+2иаз**Статут на дисциплината:** избираема**Методическо ръководство:**

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Проф. д-р Ана Лулева, Катедра по литература и етнология,

analuleva@gmail.com

тел. +359 73 588 534

Анотация:

Дисциплината „Традиционни и съвременни празници“ има за цел да запознае студентите с празничната култура като специфично културно-историческо и социално явление. Курсът проследява както традиционните български календарни и семейни празници, така и тяхната трансформация и актуализация в условията на модерното и постмодерното общество. В центъра на вниманието са връзките между ритуал, празник и идентичност, както и ролята на празничността за социалната интеграция и културната динамика.

Съдържание на учебната дисциплина:

Учебната програма въвежда студентите в теоретичните основи на празника като културна система, изяснявайки неговата структура, функции и социални измерения. В лекционните и семинарните занятия се разглеждат традиционните български календарни празници – Коледа, Лазаровден, Гергьовден, Великден, Еньовден и др., както и семейните празници – сватба, кръщение, погребални обреди. Анализират се тяхната символика, ритуална логика и връзката им с цикличността на природата и живота на общността. Курсът акцентира и върху процесите на модернизация и трансформация на празниците в съвременното общество. Представени са нови форми на празничност – национални и политически празници, градски и професионални празници, както и глобални културни явления като Свети Валентин, Хелюин, Нова година. Изследва се влиянието на медии, масова култура и дигитални технологии върху съвременните празнични практики.

Обсъжда се и въпросът за комерсиализацията на празниците, тяхната роля в културната индустрия и туризма, както и тяхното значение за изграждането на лична, локална, национална и глобална идентичност. Чрез този широк подход студентите придобиват умения за интерпретация на празничността като динамичен културен феномен.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се провежда под формата на лекции и семинарни занятия, съчетани със самостоятелна работа на студентите – четене на специализирана литература, анализ на конкретни празнични практики, подготовка на писмени разработки и участие в дискусии. Извънаудиторната заетост включва теренни наблюдения, работа с аудио- и видеоматериали, както и участие в празнични събития.

Оценяването се извършва чрез писмен изпит, който проверява усвоените теоретични знания, способността за критически анализ и умението за прилагане на научните подходи при интерпретацията на традиционни и съвременни празници.

ТРАДИЦИИ И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО**ECTS кредити:** 2**Форма на оценяване:** т.о.**Семестър:** IV**Седмичен хорариум:** 2л+0су+2иаз**Статут на дисциплината:** избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:

Проф. д-р Ана Лулева, Катедра по литература и етнология,
analuleva@gmail.com
тел. +359 73 588 534

Анотация:

Дисциплината „Традиции и културно наследство“ има за цел да запознае студентите с теоретичните и приложни проблеми, свързани с разбирането и изучаването на традициите, както и с управлението и социалните употреби на културното наследство. Курсът предлага систематизиран поглед върху динамиката на традиционните културни практики и тяхната трансформация в съвременната културна среда.

Съдържание на учебната дисциплина:

Учебната програма има теоретична и практико-приложна насоченост и разглежда две основни тематични области – конструирането и функциите на традициите и на културното наследство. Курсът запознава студентите с основните концепции и подходи в етнографията и фолклористиката, като акцентира върху ролята на традициите като социален и културен феномен.

Особено внимание се отделя на механизмите за съхранение, интерпретация и управление на културното наследство, както и на неговите различни употреби – в образованието, музейните практики, културния туризъм и медийните комуникации. Студентите се запознават с примери от българската и световната практика, които демонстрират как традициите и наследството се адаптират към съвременните социални и културни условия.

Програмата съчетава теоретични лекции с практически упражнения – анализ на музейни колекции, подготовка на проекти за съхранение и популяризиране на културно наследство, наблюдение и документация на местни обичаи и празници.

Очаквани резултати

След завършване на курса студентите трябва: да познават основните теоретични и приложни проблеми, свързани с конструирането, управлението и употребите на традициите и културното наследство; да имат базисни знания за механизмите на съхранение и интерпретация на културното наследство; да могат да прилагат получените знания на практика, като работят в етнографски музеи или институции, занимаващи се с опазването и управлението на културни ценности; да разбират ролята на традициите и наследството за формирането на идентичности и културна комуникация.

Технология на обучението и оценяване

Обучението се провежда чрез лекции и семинарни занятия, съчетани със самостоятелна работа на студентите – четене на специализирана литература, анализ на етнографски материали и подготовка на писмени задания. Извънаудиторната заетост включва наблюдение на местни обичаи, работа с музейни експозиции и участие в практически проекти.

Оценяването се извършва чрез текущ контрол, който отчита активността на студентите по време на лекции и семинари, качеството на писмените задания, участието в дискусии и практически упражнения. В края на семестъра се формира окончателна оценка на базата на тези компоненти, без провеждане на писмен изпит.

ПЪТЕПИСИ, ПЪТЕШЕСТВЕНИЦИ И ТУРИЗЪМ

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: т.о.

Семестър: IV

Седмичен хорариум: 2л+0су+2иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Роман Хаджикосев, Катедра по литература и етнология
r.hadjikosev@swu.bg
тел. +359 73 588 534

Анотация:

Дисциплината Пътеписи, пътешественици и туризъм е избираема и се преподава само под формата на лекции (30 ч.). Акцентът на предмета се поставя върху идеята за мобилност на човека през различните етапи от историческото му формиране. Специално внимание се обръща на модерната епоха и различните начини и видове на пътуване – от туристически до екстрени.

Съдържание на учебната дисциплина:

В лекционния курс се представят различните видове туризъм, както и спецификата на всеки един от тях. В исторически аспект се проследяват различните видове пътувания. Търси се зависимостта между спецификата на пътуванията и текстовете, които се появяват и описват различните пътувания. Обръща се повишено внимание върху жанровата диференциация на различните текстове, като се поставя акцент на очерковия жанр на пътеписа, който е най-разпространения начин за представяне на пътувания.

След успешното завършване на курса студентите следва да могат да: разпознават голям набор от непопулярни текстове, свързани с приключенската и пътеписната световна литература; имат умения да анализират народопсихологически характеристики на българските пътешественици, в сравнение с тези с друг произход; имат способност да различават сполучливи и посредствени текстове на базата на художествени критерии; да познават широк кръг от географски реалии, които са представени в историко-социален аспект.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението по дисциплината се осъществява изцяло под формата на лекции, като се акцентира върху систематичното представяне на историческите и съвременни аспекти на пътуванията и туризма. Лекциите имат изследователски и аналитичен характер, като студентите се насърчават активно да участват чрез дискусии, въпроси и коментари, свързани с разглежданите текстове и историко-културни явления. Оценката се формира на базата на текущо оценяване, което има за цел да комбинира теоретични знания с умения за критичен анализ и интерпретация на текстове, както и да развие способността на студентите да поставят пътуванията в историко-социален контекст и да разпознават културни и народопсихологически особености на различни пътешественици.

ТРАДИЦИОННА КУЛТУРА И ВИЗУАЛИЗАЦИЯ

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: т.о.

Семестър: IV

Седмичен хорариум: 2л+0су+2иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра Културология

Факултет по изкуствата

Лектори:

Доц. д-р Димитрия Спасова, Катедра Културология

d.spasova@swu.bg

тел. +359 73 588 501

Анотация:

Дисциплината има за цел да запознае студентите с празниците и обредите от семейния и календарния цикъл, както и с някои специфични елементи на традиционната култура, свързани с дома, храната и пространството. Те се разглеждат като ресурс за културна анимация, за организиране на културни събития и за тяхната визуализация в съвременния културен туризъм. Курсът има практическа насоченост, като акцент се поставя върху самостоятелните теренни наблюдения и разработването на проекти за визуализация на елементи от традиционната култура. Така студентите получават умения да трансформират традицията в актуален културен ресурс и да участват в създаването на културни продукти с образователен, туристически и социален потенциал.

Съдържание на учебната дисциплина:

Курсът започва с въведение в проблематиката и запознаване със същността, принципите и функциите на културната анимация. Традиционната култура се разглежда като богат източник за визуализация и за създаване на културни продукти, свързани с празници, обреди и всекидневни практики.

Особено внимание се отделя на ролята на етнографските музеи, сканзените и специализираните експозиции за представянето на традиционната култура. Анализират се и различни форми на културна

визуализация като фестивали, събития и възстановки, които позволяват на традицията да бъде преживяна в съвременен контекст.

Студентите усвояват методи за теренно наблюдение и документиране на празнична обредност, като развиват умения за събиране и интерпретация на етнографски данни. Финалната част на курса включва разработването на проект за тематично събитие на фолклорна тематика, което интегрира придобитите знания и умения.

Технология на обучението и оценяване

Обучението се провежда под формата на лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва консултации с преподавателя, писмени задания, теренни наблюдения, разработване на проекти за културни събития и визуализации на елементи от традиционната култура.

Оценяването е под формата на текуща оценка, която се базира на: активно участие в лекции и дискусии; представяне на резултатите от теренни наблюдения; писмени задания и анализи; разработка и защита на проект за културна анимация.

Този подход осигурява непрекъсната обратна връзка и стимулира студентите да прилагат знанията си в практически контекст.

МЕДИИ И ТРАДИЦИОННА КУЛТУРА

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: т.о.

Семестър: IV

Седмичен хорариум: 2л+0су+2иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра Културология

Факултет по изкуствата

Лектори:

Доц. д-р Димитрия Спасова, Катедра Културология

d.spasova@swu.bg

тел. +359 73 588 501

Анотация:

Дисциплината е посветена на изследването и представянето на традиционната култура в медиите. В рамките на курса студентите ще се запознаят с международните и българските институции, работещи в сферата на съхраняването на нематериалното културно наследство, с процесите на неговата дигитализация и с начините за презентирането му във виртуална среда.

Специално внимание се обръща на дейността на ЮНЕСКО, на конвенциите за културно наследство и на списъците с елементи на нематериалното културно наследство. Курсът представя и националната система „Живи човешки съкровища“, както и българското участие в представителния списък на нематериалното наследство на ЮНЕСКО.

Освен институционалната и правна рамка, дисциплината изследва начините, по които традиционната култура присъства в печатните и електронните медии, социалните мрежи, уеб телевизията и виртуалния туризъм. Анализира се ролята на дигитализацията, мултимедийните архиви и виртуалните музеи за опазването и популяризирането на традиционната култура в глобализиран свят.

Съдържание на учебната дисциплина:

В началото на курса се прави въведение в проблематиката и се обсъжда същността на нематериалното културно наследство като част от културната идентичност. След това се представят основните институции и организации, които имат отношение към неговото опазване – както международни (ЮНЕСКО), така и национални (научни звена, центрове и програми).

Разглеждат се практики за дигитализация на културното наследство и създаването на мултимедийни хранилища – виртуални музеи, библиотеки и енциклопедии. Особено внимание се отделя на визуализацията на традиционната култура в различни медийни среди – визуални, печатни и дигитални. Анализира се и ролята на социалните мрежи и интернет платформите за популяризиране на традицията, както и новите форми на уеб телевизия и културен туризъм.

В края на курса студентите се очаква да имат задълбочено разбиране за мястото на традиционната култура в медиите и за възможностите за нейното адаптиране и съхраняване в условията на глобализация и дигитална трансформация.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя; писмени задания и анализи по конкретни теми; работа с дигитални ресурси и мултимедийни материали; разработване на проект, свързан с визуализация или дигитализация на елемент от традиционната култура.

Оценяването на придобитите знания и умения се извършва чрез текуща оценка, която се базира на: активно участие в лекции и дискусии; представяне на писмени задания и казуси; финален практически проект.

Текущото оценяване гарантира постоянна обратна връзка и насърчава студентите да прилагат теоретичните си познания в практически контекст.

КАНОНИЧНИ И НЕКАНОНИЧНИ РЕЛИГИОЗНИ ФОРМАЦИИ В БЪЛГАРСКАТА ТРАДИЦИОННА ОБЩНОСТ

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: т.о.

Семестър: IV

Седмичен хорариум: 2л+0су+2иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Доц. д-р Елена Азманова-Рударска, Катедра по литература и етнология

eazmanova@abv.bg

тел. +359 73 588 534

Анотация:

Да запознае студентите с появата и развитието на първите религиозни учения по българските земи, познати ни от книжовни източници на старославянски/ старобългарски език. Това са каноничните християнски деноминации (източноправославие, католицизъм, протестантство), юдаизма и ислям, както и някои неканонични форми като средновековни ереси и съвременни религиозни учения и практики (езотерични учения и нови духовни движения). Обхватът на темите, застъпени в дисциплината, е от Средновековието (IX – XVII век), Възраждането (XVIII-XIX век) и новото време до края на XX век. Очертава се мястото на религиозните учения в развоя и модернизацията на българското общество. Дава се отговор на въпросите как неканоничните учения се включват в социокултурния контекст и какви идеи и процеси генерират в традиционното общество, включвайки все по-големи групи от последователи.

Прави се коментар на представите за канонично и неканонично религиозно знание, разглеждат се групите религиозни деноминации, популярни по българските земи, очертават се особеностите на техния генезис и пряка връзка с традициите на българските общности..

Съдържание на учебната дисциплина:

Първият блок „Из историята на религиозните вярвания“ разглежда динамиката на религиозните представи по българските земи от езическите времена до християнизацията през 864 г., като акцентът пада върху православие, юдаизма, религиозните и етническите граници, както и върху каноничните и неканоничните идеи в средновековното християнство. Специално внимание се обръща на еретическите учения и тяхното отражение в традиционните общности, на богомилските мотиви в храмовата архитектура и живопис, както и на книжовните приписки, съхранили свидетелства за тези вярвания. Анализират се процесите на усвояване на нови религиозни кодове през Късното Средновековие, влиянието на източните религии върху представите за свещеното, както и ролята на западните християнски деноминации и католицизма. В тази връзка се разглежда и ислямът на Балканите – едновременно като противопоставяне и като взаимодействие, с акцент върху общите религиозни пространства и неканоничните представи в бита на българина. Блокът завършва с фокус върху религиозните търсения на Възраждането и досега между традиционни общности и мисионери, появата на протестантството, библейските и парабиблейските кодове, както и възникването на езотерични школи през XIX век – спиритизъм, теософия, дъновизъм и масонство, вписани в по-широкия контекст на европейските тайни учения и тяхното значение за българската културна памет.

Вторият тематичен кръг „Ролята на религията в традиционното общество“ представя религията като социален интегратор и анализира празниците и общностните форми на преживяване на свещеното. Разглеждат се ритуалите, култовете и празниците като ключови прояви на религиозното действие, включително преходните ритуали, и се проследява взаимодействието между официалните религии – православие, католицизъм, протестантство – и народните вярвания, свързани с магически практики,

образите на самодиви и вампири, както и почитането на лечители светци като св. Георги, св. Никола, св. Пантелеймон, св. св. Козма и Дамян. Тематичният акцент пада също върху верските пространства – капища, оброци, храмове, тюрбета и текета – и върху ролята на религиозните функционери: свещеници, проповедници, мисионери, магьосници, жреци и учители. Важен акцент е поставен върху религиозната символика и нейните функции в традиционните български общности, както и върху свещеното знание – проповедта, грижата за душата, пътищата на спасение и просветление. Курсът завършва с подготовка на курсови разработки и презентации, като се дават методически насоки, библиография и се осъществява представяне и оценяване на студентските изследвания.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва: консултации с преподавателя, писмено разработване на задачи и теми (курсови работи), работа с библиография (събиране и обработване на материал) и др. Оценяването на придобитите знания по учебната дисциплина се извършва чрез текуща оценка, която се базира на текущия контрол.

ТРАДИЦИОННО НАРОДНО ОБЛЕКЛО

ECTS кредити: 2

Форма на оценяване: т.о.

Семестър: IV

Седмичен хорариум: 2л+0су+2иаз

Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:

Катедра по литература и етнология

Филологически факултет

Лектори:

Проф. д-р Ана Лулева, Катедра по литература и етнология,

analuleva@gmail.com

тел. +359 73 588 534

Анотация:

Дисциплината *Традиционно народно облекло* запознава студентите с облеклото на българите и другите етнически и религиозни общности от прединдустриалната епоха и неговата промяна в модерните времена, както и със съвременните употреби на традиционни народни носии.

Съдържание на учебната дисциплина:

Учебната програма на дисциплината *Традиционно народно облекло* предоставя знания за един важен дял от традиционната (прединдустриална) култура, каквото е облеклото на човека. Съчетавайки утилитарната функция със символичните значения на отделни елементи и начин на носене, дрехата има разпознаваема за носителите на традиционната култура функция на социален знак. Курсът запознава студентите с историята на костюма, облеклото на хората от прединдустриалната епоха, регионални особености и типология; забраждания и украса; обредни функции на дрехата; промените в периода на българското Възраждане и превръщането му в градско облекло; съвременна употреба на традиционните носии.

След успешното завършване на курса студентите следва да: познават основните типове народно традиционно облекло, да могат да идентифицират елементите и регионалната принадлежност на костюма; да са запознати със социалната и знакова функция на дрехата; да имат знания, които да им позволят да работят в етнографски музей или в институции, свързани с опазването и управлението на културното наследство.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението по дисциплината се провежда под формата на лекции, като акцентът е върху систематичното представяне на традиционното българско облекло и неговите регионални и социални особености. Студентите се запознават с историческата еволюция на костюма от прединдустриалната епоха до модерните времена и със съвременните употреби на народните носии. Оценяването цели да съчетае теоретични знания с практически умения за разпознаване и анализ на народното облекло и неговите функции. То също така развива компетенции, които позволяват на студентите да работят в етнографски музеи или институции, свързани с опазването и управлението на културното наследство.

ТРАДИЦИОННО ЖИЛИЩЕ, УРЕДБА И ПОКЪЩНИНА

ECTS кредити: 2
Форма на оценяване: т.о.
Семестър: IV

Седмичен хорариум: 2л+0су+2иаз
Статут на дисциплината: избираема

Методическо ръководство:
Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:
Проф. д-р Ана Лулева, Катедра по литература и етнология,
analuleva@gmail.com
тел. +359 73 588 534

Анотация:
Дисциплината *Традиционно жилище, уредба и покъщността* предлага на студентите задълбочени познания за традиционното селище, жилище и начина на обитаване в традиционната (прединдустриална) култура на българите и другите основни етнически общности в България; да добият знания за развитието на науката и съвременните подходи в изследването на традиционната култура.

Съдържание на дисциплината:
Водеща е концепцията за културата като динамична система и разглеждането ѝ в съответния социален и исторически контекст. Главните тематични области обхващат в пълнота представянето на селището, жилището, уредбата и покъщнината в прединдустриалната епоха. Разглеждането на феномените в историческа перспектива предполага и представяне на промените в периода на модерността – от времето на българското Възраждане и след Освобождението. Обучението по дисциплината си поставя задача на основата на получените теоретични знания студентите да познават селището, жилището, уредбата и покъщнината с основните регионални варианти; да имат компетентност за използваните термини. Студентите се запознават с основните трудове, свързани със събирането и изследването на проблематиката. След завършване на курса студентите трябва: да познават основните концепции за българската традиционната/предмоделна култура; познават етнографията на България в основните ѝ дялове и регионални варианти; могат да обсъждат културните явления, имайки предвид тяхната историческа динамика и механизми за конструиране

Технология на обучението и оценяване:
Обучението по дисциплината се провежда предимно чрез лекции, като основният подход е аналитично и систематично представяне на селището, жилището, уредбата и покъщнината в прединдустриалната култура на България. Лекциите са съпроводени с визуални илюстрации, примери от етнографски изследвания и обсъждания на основните термини, понятия и концепции, използвани при изследването на традиционната култура.
Текущото оценяване цели да развие както теоретични знания, така и аналитични и практически умения, позволяващи на студентите да обсъждат културните явления, като отчитат тяхната историческа динамика и социален контекст. Методът осигурява постоянна обратна връзка и мотивира студентите да прилагат знанията си активно през целия курс.

ХРАНА И ХРАНЕНЕ

ECTS кредити: 7
Форма на оценяване: изпит
Семестър: IV

Седмичен хорариум: 2л+1су+1иаз
Статут на дисциплината: задължителна

Методическо ръководство:
Катедра по литература и етнология
Филологически факултет

Лектори:
Доц. д-р Илия Недин, Катедра по литература и етнология,
i_nedin@hotmail.com
тел. +359 73 588 534

Анотация:

Дисциплината „Храна и хранене в българската култура“ има за цел да представи студентите задълбочено с традиционната българска кухня, като разглежда както функционалната роля на храната, така и нейното място в обредната система. Курсът проследява историческото развитие на хранителните навици и традициите, влиянието на географските и социалните фактори върху храненето, както и процесите на модернизация и глобализация, които променят съвременните хранителни практики. Студентите ще придобият знания за традиционни продукти и ястия, регионални особености, методи на приготвяне и съхранение на храната, както и за здравословните и модерни тенденции в съвременното хранене.

Съдържание на учебната дисциплина:

Курсът разглежда храната като комплексен социален, културен и функционален феномен. Във въведението се определя понятието „традиционна храна“ и се обсъжда нейното място в културата, като се акцентира на функционалната и социална роля на храненето.

Следват лекции, които разглеждат основните хранителни продукти и ястия, техните регионални различия и методи на приготвяне, както и типичните за всекидневното и празниците ястия. Храната се изучава и като част от обредната система: празнични и ритуални ястия за Коледа, Великден, Сирни Заговезни и Гергьовден, символика на храната в обредите и връзката ѝ с религията и социалния ред.

Отделна тема разглежда функционалната и социална роля на храненето, традиционните хранителни навици и правилата за консумация, както и значението на трапезата за семейството и общността. Следват лекции за традиционните методи на приготвяне и съхранение на храната, влиянието на природни условия и географски фактори върху диетата.

Курсът проследява прехода към модернизация – влиянието на урбанизацията и индустриализацията върху храната, промените в хранителните навици и социалното значение на трапезата. Обсъждат се съвременните тенденции и съчетаването на традиция и модерност чрез модерни ресторанти, фюжън кухня и съвременни интерпретации на обредни ястия, както и кулинарни фестивали и популяризацията на традиционната кухня в дигиталната и глобализирана епоха.

Последните лекции разглеждат влиянието на глобализацията върху храненето, разпространението на международни кухни и глобални хранителни марки, промяната в дневния ритъм на хранене и навиците на младите поколения, както и съвременните тенденции в здравословното хранене, включително фитнес култура, вегетарианство и веганство.

Технология на обучението и оценяване:

Обучението се състои от лекционни занятия и самостоятелна работа на студентите. Извънаудиторната заетост включва консултации с преподавателя, писмено разработване на задачи и теми (есе, мини-проекти), анализ на визуални и текстови материали, участие в дискусии и наблюдение на кулинарни практики.

Оценяването на придобитите знания се извършва чрез текуща оценка, която се базира на: активно участие в лекциите и дискусиите; писмени задания, анализи и кратки проекти; представяне на конкретни примери от традиционната или модерната кухня; самостоятелни изследователски упражнения, включително проследяване на регионални и празнични практики.

Текущото оценяване осигурява постоянна обратна връзка, стимулира активно усвояване на материала и развива аналитични, културологични и практически компетенции по темата.